

Kennisvragen

1. Wat is een sociaal systeem?
2. Welk inzicht hebben de experimenten van Harlow opgeleverd?
3. Welke problemen komen kinderen tegen die door dieren worden opgevoed? Hoe komt dat?
4. Op welke manier laat het bijbelse scheppingsverhaal zien dat mensen elkaar nodig hebben?
5. Welke vier gradaties van vriendschap zijn er en wie heeft deze indeling gemaakt?
6. Hoe ontwikkelen vriendschappen zich in de loop van je leven?
7. Waarover gaat de mythe van Aristofanes?
8. Hoe kan iets waar zijn, zonder dat het echt gebeurd is?
9. Wat heeft karma te maken met iemands plek in een familie?
10. Wat wordt er bedoeld met een familiemythe? Geef een voorbeeld.
11. ...
12. ...

(De echte toets bevat meer dan 60 vragen met bijbehorende antwoorden.)

Inzichtvragen

1. Het onderzoek van Harlow heeft ethische vragen opgeroepen. Vind jij het ethisch verantwoord om deze aapjes aan zo'n onderzoek te onderwerpen? Leg je antwoord uit.
2. Wat is jouw ervaring met de vier gradaties van vriendschap die in het boek benoemd worden? Leg het uit met voorbeelden.
3. Wat waardeer jij in jouw (beste) vriend(in)?
4. Is vriendschap onontbeerlijk in het leven? Leg je antwoord uit.
5. Wat is volgens jou ware vriendschap?
6. Anil Ramdas zei dat de sterkste kracht van vriendschap is, dat je partij kiest voor iemand die anders is dan jij. Leg uit wat hij hiermee bedoelt. Vertel hoe jij hier tegenover staat. In welk opzicht zijn jouw vrienden anders dan jij?
7. Bestaat er volgens jou één speciale wederheft voor ieder mens? Leg je antwoord uit.
8. Ben je zonder partner maar een half mens? Leg je antwoord uit.
9. Wat betekent familie voor jou? Leg je antwoord uit.
10. De slavernij is allang geleden afgeschaft, de Tweede Wereldoorlog is meer dan 70 jaar voorbij. Vind je dat de huidige generaties daar nog iets mee te maken hebben? Leg je antwoord uit.
11. ...
12. ...

(De echte toets bevat bijna 30 vragen met bijbehorende antwoorden.)

Casus

Simone Saarloos is filosofe. Onlangs schreef ze een essay over polyamorie, de tegenhanger van monogamie. Volgens haar is een één op één relatie niet meer van deze tijd.

* lees de tekst

* geef aan welke aspecten uit het hoofdstuk je terugvindt in deze fragmenten

* schrijf vervolgens een betoog van een halve pagina waarin je reageert op de visie van Simone Saarloos. Betrek ook hierin aspecten die in het thema aan de orde zijn gekomen.

Van Saarloos verzet zich in 'het monogame drama' tegen de vanzelfsprekendheid van monogamie. Het gaat haar niet eens zozeer om het huwelijk, hoewel dat zeker de bezegeling is van het monogame dogmatisme dat ze wil bestrijden. De diepgewortelde opvatting dat

echte liefde uiteindelijk enkel kan bestaan in een relatie tussen twee samenwonende mensen die hun liefde en seksualiteit exclusief voor elkaar houden. Vooruit, ze mogen van hetzelfde geslacht zijn, maar meer variatie zit er niet in.

Haar boekje, een levenslustig en prikkelend pamflet, is een schoolvoorbeeld van filosofische sceptis. Hoe fundamenteel de liefde ook is, toch hanteren we onze ideeën erover doorgaans stilzwijgend, alsof het min of meer natuurlijke gegevens zijn. Zo niet Van Saarloos. Elke ogenschijnlijke zekerheid omtrent liefde moet er bij haar aan geloven.

We groeien op met het idee van liefde als een gegeven in gebrek. Eerst is er de liefde van je ouders, maar daar moet je je van losmaken. Zodra je zelf de ware gevonden hebt, moet die jouw gebrek wegnemen. Je bent niet meer alleen. Op weg naar die vrouw of man mag je experimenteren. Maar daarna moet het afgelopen zijn met 'het gerotzooi'. De experimenten zijn dan met terugwerkende kracht te verklaren als oefeningen op de weg naar die ene."

Wat is daar mis mee?

"Het spelelement van de liefde wordt miskend, door te doen alsof er één einddoel is dat bij voorbaat vaststaat. In het huwelijk en de vaste relatie wordt het spelelement geheel onzichtbaar. Hoewel elke relatie een spel en een constructie is, wordt ze meestal beleefd alsof de regels onveranderlijk zijn."

"Als een monogame relatie strandt, hebben de geliefden gefaald. Die ene blijkt dus toch niet de juiste te zijn geweest. Niet zelden wordt de ex vanaf dat moment afgeschilderd als een monster."

"Daarna begint de zoektocht opnieuw, en moet weer één enkele ander aan alle verwachtingen en verlangens gaan voldoen. Dat leidt tot allerlei negatieve emoties, zoals jaloezie en bezitsdrang, ik noem het hamsterliefde."

"Bij gezinnen is het nog extremer. De enige manier waarop een traditioneel gezin kan slagen is door onveranderd te blijven. Anders is het een gebroken gezin."

"De relatie en het gezin proberen een soort cocon te vormen, waar de buitenwereld geen vat op heeft. Daardoor zijn ze zeer breekbaar, zeer fragiel, want de wereld om de twee geliefden heen staat niet stil. Permanent dienen zich nieuwe ervaringen aan. Eros blijft in elk mens actief. Maar de geliefden moeten eros negeren om maar trouw aan elkaar te blijven, anders houden ze niet genoeg van elkaar. Ik vind dat een vreemd idee. Niet genoeg? Kan je dat meten?"

Wat is het alternatief?

"Samengestelde gezinnen, zoals gezinnen met homoseksuele moeders of vaders, zijn vaak veel flexibeler. Omdat ze bewust als constructie zijn gebouwd, moeten alle spelers actief zoeken naar de juiste vorm voor hun liefde. Ze vertrekken vanaf een open veld, zoekend: hoe en wat moet er worden opgebouwd? Ze zijn per definitie antifragiel, buigzaam. Een lesbische vriendin van mij raadt iedereen aan om een kind te hebben met iemand met wie je geen seksuele relatie hebt."

"Je hoeft niet samen te wonen om je liefde te bewijzen. Je kunt van meerdere mensen tegelijk houden. Het gaat me zeker niet uitsluitend om polygamie, hoewel het volgens mij heel gezond is om seksuele relaties te hebben met meerdere personen naast elkaar. Ik gebruik liever het woord poly-amorie, waarbij de nadruk meer op de romantische en betrokken liefde ligt."

Is het niet erg ingewikkeld om én intiem én romantisch én betrokken te zijn met meerdere mensen tegelijkertijd?

"Zeker. Maar is het minder ingewikkeld om dat allemaal met één persoon te zijn? Liefde blijft zoeken. Maar wat mij betreft dan wel graag met expliciete, bewuste omgang met de regels en het spel. Omgangsvormen die je maakt met je geliefden."

"Als praktische handreiking voor poly-amoristen heb ik een schijf van vijf samengesteld (zie kader). Met deze 'sociale schijf van vijf' wil ik de fragiele geslotenheid van een monogame relatie omvormen tot een antifragiele structuur waarin de waarden die doorgaans als bedreigend worden gezien - grilligheid, beweging, mysterie, variatie, aandacht, ervaring - de kans krijgen om te floreren."

Even is ze afgeleid. Niet ver van ons tafeltje omhelzen een jongen en een meisje elkaar zo lang en zo innig en stil, dat we er beiden met verwondering naar kijken.

"Kijk, dat bedoel ik nou", zegt Van Saarloos. "Als je elkaar zo aandachtig kunt omhelzen, is er veel mogelijk."

Van Saarloos' sociale schijf van vijf: praktische handreiking voor poly-amoristen

1. Zie verschillende mensen.
2. Wees niet te overvloedig in je behoefte aan contact, aanvaard dat je niet alles hoeft te delen en blijf mobiel, zodat je je verlangens verdeelt.
3. Zorg ervoor dat contact geen consumeren wordt: vermijd vluchtige gesprekken en snackachtige seks.
4. Wees ontvankelijk voor verschillende soorten smaken, durf rijkgevulde, gekruide contacten aan te gaan. Accepteer dat Lydia niet Mohammed is, zoals een appel en een vloerdesembrood allebei knapperig zijn, maar niet op dezelfde wijze.
5. Vrij veilig (maar alleen met betrekking tot voorbehoedsmiddelen; doe vooral niet alsof risicoloos contact bestaat).

<http://www.trouw.nl/tr/nl/5116/Filosofie/article/detail/4190208/2015/11/19/Waarom-zou-trouwe-liefde-het-einddoel-moeten-zijn.dhtml>